

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 265/2013-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. júna 2013 predbežne prerokoval sťažnosť E. K., L., toho času vo výkone väzby v Ústave na výkon väzby N., zastúpeného advokátom JUDr. R. F., Advokátska kancelária, N., vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 a na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Levice v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T/136/2011 a jeho uzneseniami z 21. januára 2013 a 11. marca 2013 a uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 4 Tos 14/2013 z 8. februára 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. apríla 2013 faxom a 11. apríla 2013 poštou doručená sťažnosť (doplnená podaniami doručenými ústavnému súdu 30. apríla 2013 a 15. mája 2013) E. K., L., toho času vo výkone väzby

v Ústave na výkon väzby N. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Levice (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 4 T/136/2011 z 21. januára 2013 a uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Tos 14/2013 z 8. februára 2013, ako aj základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. čl. 48 ods. 2 ústavy a na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby vedenom pod sp. zn. 4 T/136/201 a jeho uznesením z 11. marca 2013.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že proti sťažovateľovi je vedené pred okresným súdom trestné stíhanie pre zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a 2 písm. a) a c) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a iné, v rámci ktorého bol uznesením okresného súdu z 13. marca 2011 vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

Sťažovateľ podal okresnému súdu 27. decembra 2012 žiadosť o prepustenie z väzby spojenú s návrhom na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka a poskytnutou peňažnou zárukou (ďalej len „žiadosť sťažovateľa z 27. decembra 2012“), o ktorej rozhodol okresný súd uznesením sp. zn. 4 T/136/2011 z 21. januára 2013, ktorým jeho žiadosť podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol, podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku neprijal návrh sťažovateľa na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka a podľa § 81 ods. 1 Trestného poriadku ani jeho návrh na nahradenie väzby peňažnou zárukou. O sťažnosti sťažovateľa podanej proti predmetnému rozhodnutiu rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 4 Tos/14/2013 z 8. februára 2013 tak, že túto podľa ustanovenia § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

V súvislosti s rozhodovaním o žiadosti sťažovateľa z 27. decembra 2012 v sťažnosti podanej ústavnému súdu sťažovateľ uviedol: „... samotný Krajský súd v Nitre konštatoval vo svojom rozhodnutí hlavne na strane 4 a 5 vážne pochybenia prvostupňového súdu, ktoré by mali podľa môjho názoru znamenať moje prepustenie z väzby na slobodu. Týkali sa hlavne plynulosti a rýchlosti vytyčovania hlavných pojednávaní a ich realizácie. Výtky Krajského súdu v Nitre voči Okresnému súdu Levice neboli dodnes žiadnym spôsobom odstránené, dodnes sa situácie nezmenila a žiadne pojednávanie vo veci sa nezrealizovalo.“

Z obsahu ústavnej sťažnosti ďalej vyplynulo, že sťažovateľ podal okresnému súdu na hlavnom pojednávaní 11. marca 2013 aj ďalšiu žiadosť o prepustenie z väzby (ďalej len „žiadosť sťažovateľa z 11. marca 2013“), ktorú okresný súd uznesením z 11. marca 2013 podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol. O sťažnosti sťažovateľa podanej proti tomuto rozhodnutiu rozhodol krajský súd uznesením z 3. apríla 2013, ktorým z dôvodu porušenia práv sťažovateľa na obhajobu podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku prvostupňové rozhodnutie zrušil a okresnému súdu uložil, aby vo veci znovu konal a rozhodol.

Vo vzťahu k rozhodovaniu o žiadosti sťažovateľa z 11. marca 2013 sťažovateľ v sťažnosti uviedol: „... z dôvodu pochybenia na strane OS Levice, ktorý porušil pri rozhodovaní o mojej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu moje právo na obhajobu, na základe čoho KS v Nitre vrátil vec späť na rozhodovanie na OS Levice, aby tento nedostatok odstránil nebude dodržaná lehota na rozhodnutie o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, ktorá je stanovená na 30 dní. Stanovené pojednávanie o žiadosti na prepustenie z väzby na slobodu je na deň 15.04.2013, čo je po 30 dňoch odo dňa podania mojej žiadosti, čo bolo dňa 11.03.2013.“

Sťažovateľ v sťažnosti vychádzajúc z uvedených skutočností argumentoval:

„V prípade sťažovateľa všeobecné súdy zlyhali, keď trvanie väzby napriek porušovaniu mojich základných práv a základných zásad trestného konania, ktoré vyslovil sám krajský súd v Nitre považujú za legitímne a žiadosť o prepustenie sťažovateľa z väzby neakceptovali“.

Sťažovateľ svoju argumentáciu uzatvoril týmto konštatovaním:

«Vyššie popísaným konaním porušovateľa 1 a porušovateľa 2 vo vzťahu k väzbe sťažovateľa bolo porušené právo sťažovateľa na osobnú slobodu zaručenú mu článkom 17 ods. 1, 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“) ako i článkom 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a ods. 4, Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý bol vyhlásený pod č. 209/1992 Z. (ďalej len „Dohovor“), právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 a právo na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3.»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd v jeho veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. 4 T/136/2011 z 21. januára 2013 a uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Tos/14/2013 z 8. februára 2013, porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby vedenom pod sp. zn. 4 T/136/201 a jeho uznesením z 11. marca 2013, označené uznesenia okresného súdu a krajského súdu zrušil, prikázal okresnému súdu prepustiť sťažovateľa z väzby na slobodu a priznal mu tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov konania.

Ústavný súd sa v prvom rade vysporiadal so skutočnosťou, že sťažovateľ sa po podaní sťažnosti (prostredníctvom právneho zástupcu) pokúsil rozšíriť argumentáciu svojej sťažnosti o nové skutočnosti, ktoré prezentoval v podaní spísanom bez participácie svojho právneho zástupcu označenom ako „*doplnenie ústavnej sťažnosti*“, doručenom ústavnému súdu 30. apríla 2013, v ktorom prezentoval námietky obsahovo sa týkajúce rozhodnutia krajského súdu z 3. apríla 2013 sp. zn. 4 Tos/46/2013 a rozhodnutia okresného súdu z 8. augusta 2011 sp. zn. 4 T/136/2011. Sťažovateľ požadoval zohľadniť v rámci konania o jeho sťažnosti aj tu uvedené námietky. Ústavný súd v tomto kontexte zdôrazňuje, že povinné právne zastúpenie v konaní pred ústavným súdom nie je samoúčelné a má svoje racionálne zdôvodnenie. Vytvára procesný filter zachytávajúci nekvalifikované podania nespĺňajúce základné procesné parametre pre poskytnutie ochrany ústavnosti, ktoré by inak zbytočne narušali plynulosť činnosti ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti. Elementárnou súčasťou tohto procesno-právneho inštitútu je, že od momentu doručenia splnomocnenia ústavnému súdu (až do eventuálneho oznámenia zániku zastúpenia) môže účastník konania realizovať svoje dispozičné oprávnenia vo vzťahu k ústavnému súdu výlučne prostredníctvom právneho zástupcu. Od takto stanoveného pravidla by prichádzalo do úvahy výnimočne upustiť, ak by sa potenciálne odborné nedostatky podania právneho zástupcu mali prejavovať na úkor samotného sťažovateľa. V konkrétnom prípade sťažovateľa nejde o takúto situáciu, pretože sťažovateľom prezentovaná argumentácia obsiahnutá v označenom „*doplnení ústavnej sťažnosti*“ zjavne (prima facie) nesúvisí s obsahom petitu sťažnosti, ktorým je ústavný súd v zmysle ustanovenia § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný. Ústavný súd preto obsahu označeného podania sťažovateľa podaného vo svojom mene nemohol pripísať právnu relevanciu.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti predstrel námietku porušenie svojich základných práv zaručených čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv zaručených čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. 4 T/136/2011 z 21. januára 2013 a uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Tos 14/2013 z 8. februára 2013, ktorými konajúce

súdy rozhodli o žiadosti sťažovateľa z 27. decembra 2012 (spojenej s návrhom na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka a poskytnutou peňažnou zárukou).

Sťažovateľ tiež namietal porušenie základných práv zaručených čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu (v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T/136/2011) v súvislosti s rozhodovaním o žiadosti sťažovateľa z 11. marca 2013.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci

a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenia sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

1. K námietke porušenia základného práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a 3 a 4 dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. 4 T/136/2011 z 21. januára 2013

System ochrany základných práv a slobôd zaručených ústavou a ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich zo záväznej medzinárodnej zmluvy je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám, resp. ľudským právam a základným slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 127 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Všeobecné súdy sú tak ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (II. ÚS 13/01).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd vo vzťahu k námietkam týkajúcim sa označeného uznesenia okresného súdu konštatuje existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu tejto časti sťažnosti, ktorou je nedostatok právomoci ústavného súdu.

Trestný poriadok zakotvujúci inštitút sťažnosti poskytuje priestor aj na uplatnenie námietok týkajúcich sa pochybení konajúceho súdu potenciálne predstavujúcich zásahy do základných práv a slobôd väzobne stíhanej osoby. Rozhodovanie o tomto opravnom prostriedku patrí vždy druhostupňovému súdu.

Sťažovateľ disponoval možnosťou uplatniť svoje námietky o prípadnom pochybení prvostupňového súdu prostredníctvom podanej sťažnosti, ktorú aj využil. Ochranu jeho základným právam a slobodám zaručeným ústavou a právam zaručeným dohovorom bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť krajský súd. Táto skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať námietky sťažovateľa uplatnené voči prvostupňovému rozhodnutiu o zamietnutí žiadosti sťažovateľa z 27. decembra 2012. Ústavný súd preto rozhodol o odmietnutí tejto časti sťažnosti podľa ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. K námietke porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T/136/2011 a jeho uznesením z 11. marca 2013

2.1 Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namietal aj porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva „na spravodlivé súdne konanie“ podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní o žiadosti sťažovateľa z 11. marca 2013 vedenom pod sp. zn. 4 T/136/2011, ktorý podľa názoru sťažovateľa porušil svojím postupom požiadavku urýchleného prerokovania väzobných vecí.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu právo na osobnú slobodu je garantované čl. 17 ods. 5 ústavy a je v ňom obsiahnuté aj právo obvineného iniciovať konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie sa môže v zákonom určených prípadoch podmieniť zárukou. Obsah označeného ustanovenia ústavy

korešponduje právam vyplývajúcim z čl. 5 ods. 4 dohovoru (napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, III. ÚS 424/08).

Súdne preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky (okrem iného) na rýchlosť tohto preskúmania. Rovnako to platí aj v prípade osobitného typu väzobného konania, predmetom ktorého je preskúmanie žiadosti o prepustenie z väzby. Rozhodovacia činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva jednoznačne vymedzila záver, že záruky čl. 6 dohovoru sa v „trestných“ veciach týkajú len konaní, v ktorých sa rozhoduje o „oprávnenosti“ obvinenia („bien-fondé“), a nevzťahujú sa na mnohé konania súvisiace s trestným stíhaním, ktorých predmetom nie je rozhodovanie o oprávnenosti obvinenia, t. j. rozhodovanie o vine a treste. Vychádzajúc z uvedeného režimu čl. 6 dohovoru nepodlieha (okrem iného) rozhodovanie o väzbe (Neumeister c. Rakúsko z 26. júna 1968 a Matznetter c. Rakúsko z 10. novembra 1969). Procesné garancie pri súdnej kontrole väzby poskytuje čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Obdobne na to poukazuje judikatúra ústavného súdu, podľa ktorej konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení samotnom (konaniami vo veci samej týkajúcimi sa viny obvinenej osoby) a ani konaniami o právach alebo záväzkoch občianskoprávneho charakteru, na ktoré sa vzťahuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. V rámci konania o väzbe preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru (napr. I. ÚS 200/06, III. ÚS 277/07). Ustanovenie čl. 6 dohovoru pritom predstavuje z hľadiska jeho pôsobnosti, výkladu a aplikácie jeden celok. Procesnoprávne garancie vyplývajúce z čl. 6 ods. 2 a 3 dohovoru sa preto tiež týkajú tej časti trestného konania, ktorej predmetom je rozhodovanie o samotnom trestnom obvinení (resp. o obžalobe) osoby, a nie sú priamo aplikovateľné na konanie týkajúce sa väzby.

Aj pokiaľ ide o vzťah ustanovenia čl. 48 ods. 2 ústavy upravujúceho základné právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov a ustanovení čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa špecificky základného práva na osobnú slobodu, ústavný súd konštatoval, že čl. 17 ústavy zahŕňa základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody

väzbu. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe vrátane práva na urýchlene konanie (čo platí aj vo vzťahu k uvedenému čl. 5 ods. 4 dohovoru), a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 48 ods. 2 ústavy (analogicky napr. III. ÚS 68/08, III. ÚS 383/09).

Ústavný súd zdôrazňuje, že s prihliadnutím na skutočnosť kvalifikovaného právneho zastúpenia sťažovateľa z hľadiska vymedzenia sťažnostnej námietky príslušným článkom ústavy a dohovoru prihliadal vychádzajúc z princípu viazanosti návrhom na začatie konania v zmysle ustanovenia § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde na petit sťažnosti, v ktorom sťažovateľ subsumoval svoje námietky pod čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe týchto skutočností ústavný súd v tejto časti sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi sťažnosťou napadnutým postupom okresného súdu v konaní o väzbe a obsahom čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

2.2 Vo vzťahu k postupu okresného súdu týkajúceho sa rozhodovania o žiadosti sťažovateľa z 11. marca 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T/136/2011 uplatnil sťažovateľ aj námietku porušenia čl. 50 ods. 3 ústavy garantujúceho mu základné právo na obhajobu.

Ústavný súd konštatuje existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu tejto časti sťažnosti, ktorou je nedostatok právomoci ústavného súdu.

Sťažovateľ disponoval možnosťou uplatniť svoje námietky o porušení jeho práva na obhajobu prostredníctvom podanej sťažnosti, ktorú aj využil a o ktorej rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 4 Tos/46/2013 z 3. apríla 2013, ktorým práve z dôvodu porušenia práva sťažovateľa na obhajobu podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vrátil vec okresnému súdu na nové prerokovanie a rozhodnutie. Ochranu označenému základnému právu, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, bol oprávnený poskytnúť krajský súd, ktorý nápravu porušeného základného práva aj realizoval. Táto skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať námietky

sťažovateľa uplatnené voči postupu okresného súdu pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa z 11. marca 2013. Ústavný súd preto rozhodol o odmietnutí sťažnosti aj tejto časti podľa ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

3. K námietke porušenia základného práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Tos/14/2013 z 8. februára 2013

V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že proti sťažovateľovi je vedené väzobné trestné stíhanie pre zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a 2 písm. a) a c) Trestného zákona a iné. V rámci vedeného trestného stíhania bol sťažovateľ uznesením okresného súdu z 13. marca 2011 vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, podľa ktorého obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený, a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

Okresnému súdu bola žiadosť sťažovateľa doručená 27. decembra 2012, ktorú okresný súd uznesením sp. zn. 4 T/136/2011 z 21. januára 2013 podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol, podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku neprijal návrh sťažovateľa na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka a podľa § 81 ods. 1 Trestného poriadku ani jeho návrh na nahradenie väzby peňažnou zárukou. Okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na dôkaznú situáciu nasvedčujúcu

podľa jeho názoru jednak spáchaniu skutkov, pre ktoré je trestné stíhanie vedené, a jednak dôvodnému podozreniu, že skutky spáchal sťažovateľ. Na tomto mieste prezentoval okresný súd viaceré svedecké výpovede (cca 6 svedkov) usvedčujúce sťažovateľa z drogových aktivít, zápisnicu z prehliadky motorového vozidla, znalecký posudok a ďalšie obstarané dôkazy. Okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že dôvody väzby podľa ustanovenia § 71 ods. 1 písm. c) Trestného zákona u sťažovateľa naďalej trvajú, pretože existujú konkrétne skutočnosti odôvodňujúce obavu, že v prípade prepustenia sťažovateľa z väzby na slobodu by tento pokračoval v trestnej činnosti rovnakého charakteru, a to jednak s prihliadnutím na osobu sťažovateľa, ktorý sa obdobnej trestnej činnosti dopustil aj v minulosti a za ktorú bol aj právoplatne odsúdený, i keď sa na toto odsúdenie vzťahuje amnestia prezidenta, ktorá však podľa názoru konajúceho súdu nie je zárukou, že by sťažovateľ nepokračoval v trestnej činnosti, a tiež s prihliadnutím na charakter prerokovávanej veci sťažovateľa.

Proti predmetnému uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, v ktorej namietal, že väzba v jeho prípade trvá už takmer dva roky, pričom nie je možné neustále odôvodňovať súdne rozhodnutie o dôvodoch trvania väzby obavou z pokračovania v trestnej činnosti. Sťažovateľ poukázal v sťažnosti na skutočnosť, že posledné hlavné pojednávanie bolo vykonané 22. októbra 2012 a poslednýkrát určený termín hlavného pojednávania v decembri 2012 bol zrušený z dôvodu neúčasti člena senátu konajúceho súdu, čo sú skutočnosti, ktoré sťažovateľ podľa svojho vyjadrenia nemohol sám ovplyvniť a ktoré zároveň spôsobujú, že je naďalej bezdôvodne ponechaný vo väzbe. Takisto sťažovateľ namietal, že jeho obhajca nebol upovedomený o termíne hlavného pojednávania určeného na 4. február 2013, ktoré bolo z tohto dôvodu, a teda bez jeho zavinenia zrušené. Tieto skutočnosti považoval sťažovateľ za také, ktoré spôsobujú priet'ahy v súdnom konaní. Sťažovateľ ďalej uviedol, že podľa jeho názoru nemožno väzobné dôvody zakladať na domnienkach a hypotézach, teda že dôvody preventívnej väzby nemožno opierať len o skutočnosť jeho trestného stíhanie pre inú trestnú činnosť časovo predchádzajúcu vyšetrovanej trestnej činnosti, pre ktorú je väzobné trestné stíhanie vedené. Sťažovateľ je toho názoru, že v jeho prípade došlo k mnohým porušeniam Trestného poriadku

premietajúcim sa do porušenia samotného ústavného princípu nebyť väzobne stíhaný inak, ako zo zákonných dôvodov.

O sťažnosti sťažovateľa podanej proti predmetnému rozhodnutiu rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 4 Tos/14/2013 z 8. februára 2013 tak, že túto podľa ustanovenia § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

Krajský súd vo svojom rozhodnutí dôvodil takto:

„Nadriadený súd v rámci svojej prieskumnej povinnosti dospel k záveru, že súd I. stupňa postupoval správne a jeho postupom súdu I. stupňa bolo zachované ustanovenie § 72 odsek 2 Trestného poriadku, keď pred rozhodnutím o väzbe bol obžalovaný vypočutý; o čase a mieste výsluchu boli vhodným spôsobom upovedomení prokurátor, obžalovaný a jeho obhajca a bolo im umožnené položiť obžalovanému otázky týkajúce sa rozhodnutia o väzbe. Taktiež boli splnené materiálne podmienky väzby a to, že skutkové okolnosti vzatia do väzby a doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutky, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, boli spáchané, majú znaky trestného činu, existujú dôvody na podozrenie, že tieto skutky spáchal obžalovaný. S dôvodnosťou podozrenia sa krajský súd vysporiadal vo svojom uznesení z 01.10.2012 pod sp. zn. 4Tos/111/2012 kde uviedol na základe akých dôkazov je splnená aj táto základná materiálna podmienka vzatia obžalovaného do väzby a jej ďalšieho trvania a poukázal na skutočnosti odôvodňujúce dôvodnosť tohto podozrenia a krajský súd trvá na svojom názore, že dôkazmi vykonanými pred súdom prvého stupňa nebola dôvodnosť podozrenia zo spáchania skutkov obžalovaným výrazne spochybnené. Preto je krajský súd toho názoru, že doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutky boli spáchané, majú znaky trestných činov a existuje dôvodné podozrenie, že skutky spáchal obžalovaný.

Pokiaľ ide o ďalšiu materiálnu podmienku existencie trvania väzby a to existenciu konkrétnych skutočností, z ktorých vyplýva dôvodná obava z konania obžalovaného v tom, že bude pokračovať v trestnej činnosti vo vzťahu k námietkam obžalovaného, že sa na neho vzťahuje amnestia udelená rozhodnutím prezidenta republiky z 02.01.2013 a v tejto súvislosti, že sa má na neho hľadiť akoby nebol odsúdený, krajský súd poznamenáva, že aj v prípade vyriešenia si predbežnej otázky týkajúcej sa vyššie uvedenej amnestie a skutočnosti, že na obžalovaného sa hľadí ako na osobu, ktorá nebola odsúdená v zmysle

článku 1 tejto amnestie je toho názoru, že dôvod väzby v zmysle ustanovenia § 71 odsek 1 písmeno c/ Tr. poriadku u obžalovaného naďalej trvá. Ani účasť obžalovaného na udelenej amnestii prezidenta SR nič nemení na skutočnosti, že obžalovaný sa teraz prejednávanych skutkov mal dopustiť v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia. Skutočnosť, že v dôsledku udelenej amnestie sa na obžalovaného bude hľadieť ako na osobu netrestanú má vplyv napríklad na nemožnosť aplikácie ustanovenia § 49 odsek 2 Tr. zákona pri prípadnom ukladaní trestu obžalovaného v inom konaní a pod. Navyše ďalšou konkrétnou skutočnosťou odôvodňujúcou obavu v pokračovaní v trestnej činnosti totožného charakteru, je skutočnosť, že obžalovaný sa mal v trestnej činnosti dopúšťať v pomerne dlhom časovom období na viacerých miestach a je dôvodne podozrivý zo spáchania viac ako jedného skutku pomerne vysokej miery závažnosti a tieto skutočnosti sú tými okolnosťami, ktoré odôvodňujú obavu vyjadrenú v ustanovení § 71 odsek 1 písmeno c/ Tr. poriadku.

K námietkam obhajoby týkajúcej sa prietahov v konaní krajský súd udáva, že tieto sú z časti dôvodné, aj keď nie v celom rozsahu. Je potrebné uviesť, že obžaloba okresného prokurátora v Leviciach bola na obžalovaného podaná dňa 14.07.2011 a od tohto obdobia súd prvého stupňa vykonal niekoľko hlavných pojednávaní, pričom mu nemožno vytknúť nečinnosť v tom smere, že by prvé hlavné pojednávanie určil neskoro, resp. že by hlavné pojednávania bezdôvodne odročoval na časovo dlhé obdobia. Treba však vytknúť súdu prvého stupňa, že pokiaľ zrušil termíny hlavných pojednávaní v dňoch 11.06.2012 a 04.02.2013 urobil tak bezdôvodne, nakoľko nevykonať nariadený úkon trestného konania z dôvodu predloženia veci na rozhodnutie o sťažnosti nadriadenému súdu je v rozpore so zásadou vyjadrenou v ustanovení § 2 odsek 6 Trestného poriadku. Je vecou a úlohou súdu prvého stupňa, aby režim rozhodovania o žiadostiach obžalovaného o prepustenie z väzby a vykonávania hlavných pojednávaní prispôsobil tomu, aby hlavné pojednávanie nebolo odročené a aby o žiadosti obžalovaného a o jeho prípadnej sťažnosti bolo rozhodované riadne a včas. Navyše súd prvého stupňa zmaril vykonanie hlavného pojednávania dňa 04.02.2013 aj tým, že opomenul obhajcu obžalovaného o tomto termíne hlavného pojednávania upovedomiť. Možno preto konštatovať, že konaním súdu prvého stupňa došlo k zmareniu vykonania hlavného pojednávania dňa 04.02.2013, avšak táto skutočnosť sama o sebe neodôvodňuje konštatovanie, že u obžalovaného nie je daný dôvod väzby v zmysle § 71 odsek 1 písmeno c/ Tr. poriadku a ani konštatovanie, že o obžalobe

podanej na obžalovaného v prejednávanej veci nie je všeobecne rozhodované bez zbytočných prietáhov a že nie je rozhodované urýchlene. Krajský súd opätovne a dôrazne pripomína súdu prvého stupňa, tak ako tomu urobil už v uznesení z 19.12.2012, aby o podanej obžalobe okresného prokurátora rozhodol s čo najväčším urýchlením a bez zbytočných prietáhov.“

Tak, ako už bolo uvedené, v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04).

Ústavný súd teda zdôrazňuje, že pri posúdení namietaného rozhodnutia krajského súdu jeho úlohou nebolo preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré krajský súd oprel svoje rozhodnutie, resp. odpovedať na otázku, či malo, resp. nemalo byť žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby vyhovené. Úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzila na posúdenie otázky, či sa krajský súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa (prezentovanou v uplatnenej sťažnosti) vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či je tak odôvodnenie jeho rozhodnutia ústavnoprávne akceptovateľné.

Súdne preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky (okrem iného) na kvalitu preskúmania. Väzobné konanie týkajúce sa rozhodovania o osobnej slobode obvinenej osoby musí spĺňať niektoré fundamentálne požiadavky spravodlivého konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Jednou z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (pozri napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05).

Opierajúc sa o tieto východiská posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

Krajský súd (v právomoci ktorého bolo posúdenie skutkových a právnych otázok relevantných pre rozhodnutie o žiadosti sťažovateľa z 27. decembra 2012) vychádzal zo skutkového a právneho stavu uvedeného v uznesení okresného súdu poukazujúceho na skutkové okolnosti odôvodňujúce existenciu väzobného dôvodu, ktorého právne závery krajský súd akceptoval.

Pri preskúmaní napadnutého rozhodnutia okresného súdu posudzoval krajský súd splnenie jednak formálnych, ako aj materiálnych podmienok väzby.

V prvom rade krajský súd citoval relevantnú právnu úpravu, a síce ustanovenie § 72 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého o väzbe koná a rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie, ktorý nie je pri vymedzení dôvodov väzby návrhom prokurátora viazaný. Pred rozhodnutím o väzbe musí byť obvinený vypočutý, o čase a mieste výsluchu sa vhodným spôsobom upovedomí prokurátor, obvinený a jeho obhajca, ak je dosiahnuteľný. Krajský súd z hľadiska splnenia formálnych podmienok väzby skonštatoval súladnosť postupu okresného súdu pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa z 27. decembra 2012 s označenými ustanoveniami Trestného poriadku upravujúcimi postup prípravy a realizácie tzv. väzobných výsluchov.

K splneniu hmotnoprávnych predpokladov väzby (zistené skutočnosti nasvedčujúce tomu, že skutky, pre ktoré je trestné stíhanie vedené, boli spáchané, majú znaky trestného činu a existuje dôvodné podozrenie, že ich spáchal sťažovateľ) krajský súd poukázal na svoje predchádzajúce rozhodnutie z 1. októbra 2012 a tiež na napadnuté uznesenie okresného súdu prezentujúce podľa jeho názoru dôkaznú situáciu v rozsahu podporujúcom splnenie tohto aspektu materiálnych podmienok väzby, pričom súčasne konštatoval, že doterajším procesom dokazovania v prvostupňovom súdnom konaní nedošlo k výraznému spochybneniu dôvodného podozrenia vo vzťahu k osobe sťažovateľa.

V rámci posúdenia splnenia ďalšieho z aspektov hmotnoprávnych podmienok väzby interpretoval krajský súd v kontexte argumentačných námietok sťažovateľa obsah súvisiaceho ustanovenia § 71 ods. 1 Trestného poriadku upravujúceho materiálne podmienky väzby, konkrétne v prípade sťažovateľa väzby preventívnej, a v nadväznosti na to poukázal na okolnosti prezentované už okresným súdom, s ktorými sa stotožnil a ktoré podľa jeho názoru u sťažovateľa opodstatňujú dôvodnú obavu z pokračovania v trestnej činnosti. Krajský súd tu poukázal na osobitné okolnosti špeciálnej recidívy sťažovateľa – páchanie trestnej činnosti, z ktorej je sťažovateľ dôvodne podozrivý a pre ktorú sa vedie trestné konanie, v skúšobnej dobe podmiennečného odsúdenia za rovnakú trestnú činnosť, kde súčasne vyvrátil okresný súd opodstatnenosť námietok sťažovateľa odvolávajúcich sa na účinky udelenej amnestie. Takisto tu krajský súd dôvodil charakterom trestnej činnosti, z ktorej je sťažovateľ dôvodne podozrivý a pre ktorú sa vedie trestné stíhanie, a síce dlhším časovým obdobím páchania trestnej činnosti, väčším množstvom skutkov a ich vysokou mierou závažnosti.

Vo vzťahu k námietkam sťažovateľa poukazujúcim na prieťahy trestného konania krajský súd skonštatoval ich čiastočnú dôvodnosť, no súčasne vylúčil takú ich intenzitu, ktorá by opodstatňovala záver o porušení základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho trestnej veci bez zbytočných prieťahov majúci vplyv na trvanie dôvodov tzv. preventívnej väzby sťažovateľa.

Ústavný súd konštatuje, že právne závery krajského súdu opierajúce sa o aplikáciu relevantnej právnej úpravy korešpondujú so skutkovými zisteniami, a tieto zistenia nie sú výsledkom svojvôle, ale komplexného zhodnotenia všetkých skutkových okolností

významných pre rozhodovanie o väzobnej otázke. Ústavný súd je toho názoru, že krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia relevantným otázkam formulovaným sťažovateľom v uplatnenej sťažnosti poskytol zrozumiteľnú a náležitú odpoveď.

Ústavný súd dospel k záveru, že účinky uplatnenej právomoci vo veci rozhodujúceho krajského súdu v danom prípade sú zlučiteľné s obsahom sťažovateľom označených článkov ústavy a dohovoru, preto sťažnosť v danej časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd sa osobitne vysporiadal aj so sťažovateľom formulovanou námietkou porušenia čl. 5 ods. 3 dohovoru v kontexte argumentácie obsiahnutej v danej časti sťažnosti a upriamuje pozornosť na ustálenú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej je ustanovenie čl. 5 ods. 3 dohovoru aplikovateľné na situáciu prvotnej súdnej kontroly zákonnosti obmedzenia osobnej slobody nasledujúcej bezprostredne po „zatknutí“, (prvotné rozhodovanie o vzatí do väzby), teda na prípad sťažovateľa, u ktorého išlo o nasledujúcu previerku zákonnosti väzby – žiadosť o prepustenie na slobodu, neaplikovateľné (u sťažovateľa tak prichádza do úvahy aplikácia ustanovenia čl. 5 ods. 4 dohovoru).

S ohľadom na všetky uvedené závery bolo o sťažnosti sťažovateľa potrebné rozhodnúť tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. júna 2013